

TIBBİ TERMİNOLOJİ

Sözcük Oluşumlarının Temel Kuralları

1) Ünsüzle biten birinci kök sözcük, ünsüzle başlayan ikinci kök sözcükle birleşirken araya kaynaştırıcı ünlü ses "o" alır.

- ech + cardi + gram (echocardiogram)

kök

kök

son ek

- nas + pharyng + scopy (nasopharyngoscopy)

kök

kök

son ek

2) Köke eklenen son ek eğer ünlü ile başlıyorsa birleştirmek için ünlü harf kullanılmaz.

- carsin + oma (carsinoma)

kök

son ek

3) Eğer kök ünlü ile bitiyorsa ve son ek de aynı ünlü ile başlıyorsa, kökten son ünlü ses düşürülür.

- adeno + oma (adenoma)

kök

son ek

4) Ünlü ile biten ön ek, ünlü ile başlayan bir kökle birleştiğinde genellikle ön ekin ünlüsü düşer.

- anti + acid (antacid)

ön ek kök

Ünsüz Seslerin Okunuş Kuralları

1) **C** harfi, eğer a, o, u'dan önce yazılırsa “**k**” şeklinde okunur.

Cavity-Kavite, Colon-Kolon gibi -ae, oe'den önce yazılırsa “**s**” şeklinde okunur.

Caecum-Sekum gibi -e, i'den önce yazılırsa “**s**” şeklinde okunur.

Cephalic-Sefalik, Cerebrum-Serebrum

2) **Ch**, “**k**” okunur Cholesterol-Kolestrol

3) **G** harfi eğer a, o, u'dan önce yazılırsa “**g**” şeklinde okunur.

Gonad-Gonad -e, i'den önce yazılırsa “**j**” şeklinde okunur.

Giant-Jiant, Generic-Jenerik

4) **Ph**, “**f**” şeklinde okunur. Phase-Faz

- 5) **Pn**, “**n**” şeklinde okunur.
Örnek, Pneumonia-Nömoniya
- 6) **Ps**, “**s**” şeklinde okunur. Örnek, Psychology-Saykoloji
- 7) **Pt**, “**t**” şeklinde okunur. Örnek,
Nephroptosis-Nefrotozis
- 8) **Rh**, “**r**” şeklinde okunur. Örnek, Rhythm-Ritim
- 9) **Rrh**, “**r**” şeklinde okunur. Örnek,
Hemorrhoid-Hemoroid
- 10) **Sch**, “**ş**” şeklinde okunur. Örnek, Schwann-Şıvan
- 11) **X**, sözcüğün ilk harfi ise “**z**”, ortasında ise “**ks**”
şeklinde okunur. Örnek, Xerosis-Zerosis ve Dextra-
Dekstra
- 12) **Y**, iki sessiz harfin ortasında “**i**” şeklinde okunur.
Örnek, Systema-Sistema

Sözcüklerin Tekil ve Çoğul Biçimleri

- Son hecenin durumuna göre kelimeler tekil ve çoğul olabilir.
- -a, -is, -ma, -on, -um, -us, -ex, -ix, -y ekleri tekil anlam katarlar. Örneğin vertebr**a** (omur), condylo**ma** (siğil), ap**ex** (uç) gibi.
- -ae, -es, -mata, -a, -i, -ices, -ies ekleri çoğul anlam katarlar. Örneğin vertebr**ae** (omurlar), condylo**mata** (siğiller), ap**ices** (uçlar) gibi.

Ön Ekler

Ön Ek	Anlam	Örnek
a..., an...	eksiklik, yokluk,sız	anemia, kansızlık
ante..., pre..., pro...	ön, önce, evvel	antenatal, doğumdan önce
anti..., contra...	karşı, zıt	contraception, gebeliğe karşı
circum..., peri...	çevresinde	circumoral, ağız çevresinde
ecto..., exo..., ora...	dış, dışarı, dışında, ötesinde	ectoderm, derinin dış tabakası
en..., endo..., intra...	iç, içi, içine, içerde	endocardium, kalbin iç yüzünü örten tabaka
hemi..., semi...	yarım	hemialgia, vücudun yarısında duyulan ağrı
hyper...,	aşırı, fazla	hyperactivity, aşırı aktivite
hypo...,	altında, az	hypoacusis, işitme yeteneğinin azalması
infra...,	alt, altında, aşağı	infraaxillar, koltuk altında
post...,	sonra, arkasında	postnatal, doğum sonrasında
super..., supra...	üst, yukarı, aşırı	suprarenal, böbrek üstü
sym..., syn...	beraber, bir arada, birleşik	symbiosis, birlikte yaşamak
tachy...	çabuk, hızlı	Tachycardia, kalp atım sayısında artış

Son Ekler

Semptomatik Son Ekler

Son ek	Anlam	Örnek
...algia, ...dynia	ağrı	Renalgia (böbrek ağrısı), cephalodynia (baş ağrısı)
...genic, ...genesis	Oluşan, sebep olucu, kaynaklanan	Cardiogenic (kalpten kaynaklanan), lithogenesis (taş oluşması)
...megaly	Aşırı büyüme	Splenomegaly (dalağın aşırı büyümesi)
...spasm	Ağrılı, istem dışı kasılma	Vasospasm (kan damarlarında kasılma)

Diagnostik Son Ekler

...cele	fıtık	Entrocele (barsak fıtığı)
...emia	kan	Uremia (Kanda üre bulunması)
...itis	İltihap, enfeksiyon	Bronchitis (Bronş iltihabı)
...malacia	yumuşama	Hepatomalacia (Karaciğerin yumuşaması)
...oma	tümör	Adenoma (bez epitelinde gelişen tümör)

Cerrahi Son Ekler

Son ek	Anlam	Örnek
...centesis	Ponksiyon, iğne ile girerek sıvı çekme	Amniocentesis
...ectomy	Ameliyatla tamamını çıkarma	Appendectomy (apandisitini çıkarılması)
...pexy	Organı dikişle tespit etmek	Colopexy (kalın barsağın karın arka duvarına tespiti)
...plasty	Onarmak için yapılan ameliyat	Rhinoplasty (burun düzeltme ameliyatı)
...rrhaphy	Dikiş koyma, sutur	Herniorrhaphy (fıtığa dikiş koyma)
...tomy	İnsizyon, kesi	Tonsillotomy (bademciğe yapılan kesi)

Genel Son Ekler

Son ek	Anlam	Örnek
...gram	Çizilen, yazılan	Cardiogram
...graph	Kayıt edici, alet	Cardiograph
...graphy	Çizelge halinde kaydetme	Cardiography
...iatrics	Tıbbi tedavi	Pediatrics (çocukları tedavi eden uzman)
...logy	Bilim dalı	Cardiology
...logist	Bir konuda özel yetişmiş	cardiologist
...ist	Uzman kişi	Optometrist (göz konusunda uzmanlaşmış kişi)
...scope	İnceleme yada gözleme amacı ile kullanılan alet	Gastroscope (Mide içini görmeye yarayan alet)
...scopy	İncelemek, gözlemek	Gastroscoy

Sağlık Alanında Kullanılan Genel Terimler

- Akut (Acute)= Aniden ciddi belirtilerle ortaya çıkan kısa süreli olay
- Alerji (Allergy)= Vücudun belirli bir maddeye karşı doğuştan veya sonradan aşırı duyarlılığı
- Beniğin (Benign)= İyi huylu tümör
- Maliğin (Malignant)= Kötü huylu tümör
- Kronik (Chronic)= Uzun süredir devam eden
- Koma (Coma)= Şuur kaybı ile karakterize durum
- Kontakt (Contact)= Temas
- Konsültasyon (Consultation) = Hastalığın durumu ile ilgili olarak 2 yada daha fazla sağlıkçı arasındaki görüşme

- Defisit (Deficit) = Eksiklik
- Diagnozis (Diagnosis) = Teşhis
- Disordır (Disorder) = Fonksiyon düzensizliği
- Emercinsi (Emergency) = Acil durum
- Etyoloji (Etiology) = Hastalık nedeni
- İdiopatik (İdiopathic) = Nedeni bilinmeyen
- İritasyon (Irritation) = Tahriş edici
- Lezyon (Lesion) = Patolojik değişim gösteren doku bölgesi
- Lokal (Local) = Bölgesel
- Malez (Malaise) = Herhangi bir hastalığın başlangıcında görülen kırgınlık

- Morbiditi (Morbidity) = Hasta olma hali
- Mortalite (Mortality) = Ölüm
- Operatif (Operative) = Cerrahi girişim
- Peyn (Pain) = Ağrı
- Patoloji (Pathology) = Hastalıkların doku ve organlarda meydana getirdiği değişikliklerin mikroskopik ve makroskopik incelemesi
- Preparasyon (Preparation)= Hazırlama
- Prevensiyon (Prevention) = Koruyucu
- Prognoz (Prognosis) = Hastalıkla ilgili süreci önceden bilme
- Progresif (Progressive) = İlerleyici
- Profilaksi (Prophylaxis) = Hastalıktan korunmak için uygulanan tedavi ve önlemlerin tümü

- Rekurent (Recurrent) = Tekrarlama
- Remisyon (Remission) = Hastalık belirtilerinin ortadan kalkması
- Semptom (Symptom) = Hastalığın belirtisi
- Sendrom (Syndrome) = Belli belirtilerin bir arada çıktığı hastalık durumu
- Travma (Trauma) = Yaralanma, incinme

MUAYENE TEKNİKLERİ

- İnspeksiyon (Inspection) = Çıplak gözle muayene
- Perküsyon (Percussion) = İç organların durumunun ilgili bölüme kısa vuruşlarla algılanan sesler değerlendirilerek yapılan muayene
- Palpasyon (Palpation) = Elle hissetme işlemi
- Oskültasyon (Auscultation) = Göğüs ve karın bölgelerinden gelen sesleri çeşitli yollarla dinleyerek organların çalışması hakkında bilgi edinilmesi

Enjeksiyon Uygulama Yolları

Enjeksiyon Tipi	Okunuşu	Uygulama alanı
İntradermal	İntradermal	Deri içine
İntramuscular	İntramüsküler	Kas içine
İntravenous	İntravenöz	Ven içine
Subcutan	Subkütan	Deri altına
İntraarterial	İntraarterial	Arter içine
İntraarticular	İntraartiküler	Eklem içine
İntraspinal	İntraspinal	Spinal kanal içine
İntracardiac	İntrakardial	Kalp içine
İntraperitoneal	İntraperitonal	Periton içine

İlaçlarda Kullanılan Kısaltmalar

- Amp= Ampul
- CACH = Kaşe
- DRJ = Draje
- GTT = gut-damla
- ID = Intradermal
- IM = Intramusküler
- IV = Intravenöz
- LH = Lüzum halinde
- PAST = pastil
- PO = per oral
- PV = per vagina
- PR = per rektum
- SC = Subkütan
- SL = Sublingual
- SUPP = fitil
- SUSP = süspansiyon
- SYR = şurup
- TABL = tablet
- U = ünite

- $1\text{mlt} = 1\text{cc} = 1\text{cm}^3 = 10\text{ diziyem} = 20\text{ damla} = 40\text{ ünite}$
- $1\text{mg} = 1000\text{ mikrogram}$
- $1\text{gr} = 1000\text{ miligram}$
- $1\text{kg} = 1000\text{ gram}$

- Genel İlaç Sınıflandırması
- Antiaritmik İlaçlar (Kardiak aritmiyi baskılayan)
- Antikoagulan İlaçlar (Kanın pıhtılaşmasını önleyen)
- Antihipertansif İlaçlar (Yüksek tansiyonu önleyen)
- Antihipotansif İlaçlar (Düşük tansiyonu önleyen)
- Antiemetik İlaçlar (Kusmayı önleyici)
- Analeptik İlaçlar (MSS'yi uyaran)

- Analjezik İlaçlar (Ağrı kesici)
- Anestezik İlaçlar (Ağrı ve acı duygusunu yok eden)
- Antidepressan İlaçlar (Depresyonu önleyen)
- Antidiaretik İlaçlar (İshale karşı)
- Antidiüretik (İdrar oluşumunu azaltıcı)
- Antiödemik İlaçlar (Ödem önleyici)
- Anoreksijen İlaçlar (İştah azaltan)
- Antasit İlaçlar (Asit ortadan kaldıran)
- Antialerjik İlaçlar (Alerji önleyen)
- Antiromatizmal İlaçlar (Romatizma önleyen)
- Antiarteriosklerotik İlaçlar (Damar sertliğini önleyen)
- Antihelmintik İlaçlar (Bağırsak solucanlarını öldüren)
- Antibakterial İlaçlar (Bakteri gelişimini durduran)
- Antidiabetik İlaçlar (Diabete karşı)

- Antidot İlaçlar (Panzehir)
- Anifungal İlaçlar (Mantarlara karşı)
- Antipiretik İlaçlar (Ateş düşürücü)
- Antispazmolik İlaçlar (Spazmı önleyen)
- Antivertigo İlaçlar (Baş dönmesini önleyen)
- Antiviral İlaçlar (Virüs gelişimini durduran)
- Ekspektoran İlaçlar (Balgam söktürücü)
- Kontraseptif İlaçlar (Gebeliği önleyici)

Yaşamsal Bulgular

- **Nabız:** Kanın damar duvarına yaptığı basıncın deri yüzeyinde hissedilmesidir. Normal değerleri yeni doğanda 120-140/dk, 6-12 yaşda 80-100/dk ve erişkinde 60-100/dk'dır.
- **Solunum:** Havadaki oksijenin alınıp karbondioksitin verilmesi. Normal değerleri yeni doğanda 30-40 kez/dk, erişkinde 16-20 kez/dk.
- İspirasyon: Soluk alma
- Ekspirasyon: Soluk verme
- 4 kalp atımı = 1 solunum
- **Tansiyon:** Kanın damar duvarına yaptığı basınç.
- Sistolik kan basıncı (Yüksek basınç) (90/140 mmHG)
- Diastolik basınç (Düşük basınç) (60/90 mmHg)